

Fagfornyelsen - siste innspillsrunde kjerneelementer

Uttalelse - Norsk Lektorlags fagutvalg for musikk

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: wbr@norsklektorlag.no
Innsendt av	Wenche Bakkebråten Rasen
Innsenders e-post:	wbr@norsklektorlag.no
Innsendt dato	17.04.2018
Hvilken organisasjon?:	Norsk Lektorlags fagutvalg for musikk Organisasjon (Privat)
Stilling	Spesialrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Musikk / musikk samisk

1. SISTE UTKAST TIL KJERNEELEMENTER I MUSIKK/MUSIKK SAMISK

Kjerneelementene er det viktigste elevene skal lære i faget og er et forarbeid til læreplanene som skal utarbeides neste skoleår. Kjerneelementene skal danne grunnlaget for utviklingen av selve læreplanene.

Vi trenger dine innspill på valgene og prioriteringene som er gjort i kjerneelementene. Vil utkastet legge til rette for at innholdet i fagene blir mer relevant? Vil det legge bedre til rette for dybdelæring i fremtidens skole?

Siste utkast til kjerneelementer i musikk/musikk samisk er:

- **musikkutøvelse**
- **lage musikk**
- **musikkopplevelse**
- **kulturforståelse**

Begrunnelsene for valgene og prioriteringene som er gjort, finner du i vedlegg nederst.

I tillegg har vi spørsmål om hvordan du mener samisk innhold, verdigrunnlaget fra overordnet del og grunnleggende ferdigheter er ivaretatt.

Vi ønsker også å vite om du mener kompetansemålene bør utvikles på flere trinn enn i dag når arbeidet med læreplaner starter.

2. BESKRIVELSE AV KJERNEELEMENTER OG PROGRESJON

I musikk / musikk samisk er det foreslått fire kjerneelementer som beskrives her. Avslutningsvis vil du få spørsmål om du mener kjerneelementene dekker det viktigste innholdet i faget og om de er tilstrekkelig fremtidsrettet.

2.1. MUSIKKUTØVELSE

Kjerneelementet *musikkutøvelse* legger vekt på at musikk er en sosial, kulturell og estetisk meningsbærende og meningsskapende praksis. Det legger vekt på elevenes aktivt deltakende musikerskap med stemme, kropp og instrumenter i samspill, framføring og lek og i ulike musikalske uttrykk og sjangre.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet
• vokale uttrykksformer, inkludert joik • ulike musikalske uttrykk sammen med kropp og bevegelse • instrumenter og bruk av digitale verktøy i musikkutøvelse • musikalsk lek, samspill, øving og framføring i ulike musikalske sjangre

- musikalske grunnelementer og virkemidler i musikkutøvelse: puls, rytme, tempo, melodi, dynamikk, form, harmoni, klang og sound
- musikk i samhandling med andre, med utgangspunkt i lytting, imitasjon, improvisasjon og notasjon, eksperimentering med egne uttrykk i musikalsk kommunikasjon

2.2. LAGE MUSIKK

Kjerneelementet *lage musikk* innebærer at det å kunne delta i musikalske sammenhenger og fellesskap er en viktig kompetanse i livet. Det legger vekt på elevenes kreative og aktive musikerskap ved å organisere og sette sammen musikkens grunnelementer til noe nytt eller å omforme noe kjent. Elevene skal få erfaring med og opplæring i ulike måter å lage musikk på og bli i stand til å ta i bruk ulike komposisjonsteknikker, verktøy og metoder.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet

- lyd, klanger, rytmer og ord
- musikalske grunnelementer sammen med tekst, bilde eller musikalske uttrykk
- musikk og multimodale uttrykk med tekst, dans og bevegelse, film, bilde og andre uttrykk
- ulike former for notasjon i kreative prosesser og kommunikasjon av musikalske ideer og innhold

2.3. MUSIKKOPPLEVELSE

Kjerneelementet *musikkopplevelse* legger vekt på elevenes sansende og lyttende musikerskap. Dette åpner for emosjonelle erfaringer fra det hverdagslige til de eksistensielle møtene med musikk, og gir elevene øvelse i å gi uttrykk for musikalske erfaringer. Kunnskap om og kjennskap til musikk og musikalske virkemidler er utgangspunktet for en reflektert og utforskende tilnærming til musikkopplevelsen

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet

- musikalske uttrykk, sjangere og tradisjoner på ulike arenaer
- musikalske erfaringer
- musikalske, kroppslige og verbale uttrykk
- gester og språk - fra hverdagsspråk til musikkfaglige begreper
- mønstre og strukturer i ulike musikalske sammenhenger

2.4. KULTURFORSTÅELSE

Kjerneelementet *kulturforståelse* innebærer at det å kunne forstå egne og andres musikalske uttrykk, å utøve musikk, å lage musikk og å oppleve musikk forutsetter kulturell kompetanse. Å kunne delta i musikalske sammenhenger og fellesskap krever fagspesifikk kompetanse

(kunnskap, ferdigheter og refleksjon/kritisk tenkning). Med *kultur* menes vår nære kultur, den nasjonale, samiske og den globale kulturen, og inkluderer musikk i mediene. Kulturforståelse handler om hvordan elevenes musikerskap –sangen og musikken elevene utøver, lager og opplever –er forankret i kulturen den springer ut av. Det handler også om hvordan sang og musikk som estetiske uttrykk er påvirket av – og uttrykk for – historiske og samfunnsmessige forhold.

Sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i kjerneelementet

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none">• koblingen mellom musikk og kulturelle forhold• hvordan musikk kan formidle mening, holdninger og budskap innenfor ulike kulturelle kontekster• musikkens rolle i identitetsutvikling, livsmestring, fellesskap og medborgerskap• kjønn og seksualitet, identitet og gruppetilhørighet• betydningen av kulturarv, tradisjon og fornyelse |
|---|

? **Synes du at kjerneelementene i utkastet dekker det viktigste innholdet i faget? Hvis ikke, har du forslag til endringer?**

Ja

Norsk Lektorlag ved fagutvalg for musikk mener kjerneelementene dekker det viktigste innholdet i faget, til en viss grad.

Vi foreslår at kjerneelementet "Kulturforståelse" kalles "musikkulturforståelse".

Kommentarer til kjerneelementene:

til punkt 2.1 Musikkutøvelse

Dersom forklaringen av de ulike kjerneelementene blir stående, foreslår vi at begrepet "musikerskap" ikke benyttes. Det virker konstruert. Forslag til ny formulering: "Det legger vekt på elevenes aktive deltakelse med stemme, kropp og instrumenter i samspill, framføring og lek". Vi mener videre at begrepet "sang" bør være sentralt i ny læreplan.

"Ulike musikalske uttrykk sammen med kropp og bevegelse" foreslås endret til "Ulike musikalske uttrykk gjennom bevegelse og dans".

Vi mener at begrepet "sound" kan byttes ut med "lydbilde". For det første er det et norsk begrep og det er viser til lagene i musikk, mens sound kan tolkes på flere måter.

Det kan være fint å definere musikkens grunnelementer innledningsvis i læreplanen.

Kommentarer til punkt 2.2 Lage musikk

Vi savner at fagbegrepet "komposisjon" nevnes i læreplandokumentet, og mener at komponering er et eget kjerneelement i musikkfaget.

Fagutvalg for musikk mener at punktene "musikalske grunnelementer sammen med tekst, bilde eller musikalske uttrykk" og "musikk og multimodale uttrykk med tekst, dans og bevegelse, film, bilde og andre uttrykk" uttrykker mer eller mindre det samme, og at et av disse bør slettes.

Kommentarer til punkt 2.3 Musikkopplevelse

Viser til tidligere kommentar om "musikerskap".

Forslag til omformulering:

«Kjerneelementet *musikkopplevelse* legger vekt på å utvikle elevenes lytteferdigheter. Dette åpner for emosjonelle erfaringer og gir elevene grunnlag for musikalske erfaringer. Kunnskap om og kjennskap til musikk og musikalske virkemidler er utgangspunktet for en reflektert og utforskende tilnærming til musikkopplevelsen.»

Denne formuleringen er enklere og mer konkret. Se ellers tidligere kommentarer om begrepet musikerskap.

Kommentarer til punkt 2.4 Kulturforståelse

FORSLAG: slå sammen «musikkopplevelse» og «kulturforståelse»:

Musikkopplevelse

LYTTE: til ulike musikalske uttrykk, sjangre og tradisjoner fra forskjellige kulturer og fra forskjellige tider

ERFARE: musikalsk mangfold

FORKLARE: bruke musikkbegrep for å beskrive musikken, og sin og andres opplevelse av den

REFLEKTERE:

-koblingen mellom musikk og kulturelle forhold

-hvordan musikk kan formidle mening, holdninger og budskap innenfor ulike kulturelle kontekster

-musikkens rolle i identitetsutvikling, livsmestring, fellesskap og medborgerskap

-kjønn og seksualitet, identitet og gruppetilhørighet

-betydningen av kulturarv, tradisjon og fornyelse

Punktenees rekkefølge representerer en naturlig læringsprogresjon.



Synes du kjerneelementene i utkastet er tilstrekkelig fremtidsrettet? Hvis ikke, hvilke endringer anbefaler du?

Ja

Ja, men pass på å legge til rette for et musikkfag som gir rom for og utvikler kreativitet og refleksjon hos elevene. Dette er svært viktig.

3. SAMISK INNHOLD

Alle elever skal få opplæring om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

? Synes du utkastet til kjerneelementer for musikk legger til rette for å ivareta samisk innhold i læreplanen for den norske skolen?

Ja

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du utkastet til kjerneelementer for musikk legger til rette for å ivareta samisk innhold i læreplanen for den samiske skolen?

Ja

En åpen, mangfoldig og variert læreplan kan brukes i alle skoler, i alle kulturer.

4. INTEGRERING AV VERDIGRUNNLAGET I OVERORDNET DEL

Det er utviklet ny overordnet del av læreplanverket som utdyper verdigrunnlaget i formålsparagrafen og de overordnede målsettingene for opplæringen, og som skal bidra til bedre sammenheng i læreplanverket. I fagfornyelsen skal overordnet del integreres tydeligere i fag.

Verdigrunnlaget foreslås integrert i musikkfaget på følgende måte:

Fokus på **menneskeverdet**, spesielt at alle mennesker er like mye verdt, innebærer at estetiske vurderinger må ta kulturelle dimensjoner i betraktning; estetiske vurderinger varierer med kulturell og historisk kontekst. Det er ønskelig å signalisere at klasserommet er et sted der fellesskap skapes, og understreker *likeverdig mangfold* i musikk gjennom å bruke begrepet "vår nære kultur" under kjerneelementet *kulturforståelse*. Dette, inkluderer alle stemmer, og vi unngår begrepet "andre kulturer"/ "andres kultur".

Dette griper over i verdigrunnlagets avsnitt om **Identitet og kulturelt mangfold** (avsnitt 1.2) og intensjonen om at "Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap" (Overordnet del, s. 6). **Kritisk bevissthet** og **god dømmekraft** (avsnitt 1.3) er viktig i arbeid

med samtlige kjerneelementer, og vi har forsøkt å få fram det spesifikt musikkfaglige i kjerneelementene i så måte. I særlig grad er avsnitt 1.4 **Skaperglede, engasjement og utforskertrang** en viktig del av verdigrunnlaget for musikkfaget. Å "la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling" er speilet tydelig i kjerneelementene, og vi har forsøkt å vise tydelig det spesifikt musikkfaglige innenfor rammen av de mer overordnede begrepene i verdigrunnlaget.

Når det gjelder prinsippene for læring, utvikling og danning, har vi i særlig grad vektlagt at "Opplæringen skal danne hele mennesket og gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner" (Overordnet del, s. 10). De praktiske og estetiske fagene har en særlig mulighet til og derfor også et særlig ansvar for å utvikle elevenes praktiske og estetiske kompetanser. Dette er viktige ressurser for framtiden, både for hver enkelt elev og for samfunnet. Videre står det i Overordnet del at "Danning skjer når elevene får kunnskap om og innsikt i [...] kunst og kultur," (s. 10). Musikkfaget har et hovedansvar for de musikalske sidene ved kunst og kultur og for å danne elevene med dette som utgangspunkt.

Kjerneelementgruppas mandat er å fornye faget og samtidig redusere innholdet, for å unngå fagtrengsel. Det er valgt å legge vekt på elevenes aktive deltakelse og barns rett til å delta og ytre seg. Kompetanse i faget handler dermed om å gjøre elevene i stand til å ytre seg og delta. Vi har valgt å knytte historisk forankring til kulturell kompetanse (se kjerneelementene), for å legge vekt på at historisk innsikt og kulturell forståelse, så vel som andre dannelsingsdimensjoner, bør ta utgangspunkt i elevenes aktive utøving, skaping og opplevelse av musikk, kort sagt i elevenes erfaringer.



Synes du utkastet til kjerneelementer for musikkfaget legger til rette for å ivareta en bedre integrering av verdigrunnlaget? Hvis ikke, hvordan bør verdigrunnlaget integreres tydeligere i faget?

Vet ikke

Både og.

De to siste punktene i verdigrunnlaget er ikke nevnt.

Fagutvalg for musikk mener at musikkfaget også kan bidra til både miljøbevissthet ((kommunikasjon og budskap, instrumenter og gjenbruk) og til refleksjoner om demokrati/medvirkning (i praksis, gjennom samspill).

5. GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

I fagfornyelsen skal lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter videreføres som grunnleggende ferdigheter. Ferdighetene skal innarbeides i læreplaner der det vurderes som faglig relevant. Samtidig skal det bli tydeligere hvilke fag som har ansvar for ulike sider ved ferdighetene, spesielt når det gjelder digitale ferdigheter og regning.

De grunnleggende ferdighetene foreslås innarbeidet i musikkfaget på følgende måte:

"Rammeverk for grunnleggende ferdigheter" skal brukes av læreplangrupper i arbeidet med å utvikle og revidere læreplaner for fag. Når ferdighetene er integrert i læreplanene for fag, er de

styrende for opplæringen. I kjerneelementene og beskrivelsene er det åpnet for å ta alle de fem grunnleggende ferdighetene i bruk på musikkens og musikkfagets premisser. Musikkfagets innhold og arbeidsmåter gir store muligheter for å integrere det praktisk muntlige og bruk av digitale verktøy og nye medier.

? Synes du utkastet viser hvilke sider ved ferdighetene som er relevante for musikkfaget? Hvis ikke, hvilke sider ved de grunnleggende ferdigheter bør vektlegges tydeligere i faget?

Vet ikke

Vi stoler på at det vil bli en egen prosess der rammeverket utvikles og har ikke behov for å kommentere dette ytterligere nå.

6. KOMPETANSEMÅL

Spørsmålene har så langt handlet om kjerneelementene som er utarbeidet. Dette forarbeidet skal videreutvikles til kompetanse i læreplanene. Læreplanene skal legge til rette for mer dybdelæring, og for en bedre progresjon i elevenes læringsløp. Ett av tiltakene vi skal vurdere er derfor om det skal utvikles kompetansemål på flere trinn enn i dag, og eventuelt i hvilke fag.

? Synes du kompetansemålene bør utvikles på flere trinn enn i dag i musikkfaget?

Nei.

Musikkfaget er, slik det er i dag, et lite fag (timeantall). Ulike skoler organiserer musikkundervisningen ulikt (hvilke trinn som har musikk) og det bør det fortsatt være rom for i den nye planen.

Samtidig bør det være tydelig progresjon i læreplan i musikk.

Vi presiserer at det ved utvikling av kompetansemålene blir viktig å beholde kjerneelementenes intensjon. Kjerneelementene viser ikke, i seg selv, tydelig progresjon eller konkrete metoder i faget.